

ROMANIA NOUA

1 lună . . . . . Lei 8
Abonamente: 6 luni 45
1 An 80

Organ de propagandă pentru unirea politică a tuturor Românilor

Redacția și Administrația
— Strada Gogol No. 39 — Chișinău —
— TELEFON 51 —

Director: Dr. ONISIFOR GHIBU

Iese în fiecare zi de lucru
Sub conducerea unui comitet alcătuit de Români din toate țările

Prim-Redactor: Dr. ION MATEIU

Zina de 21 Oct. 1917, în care congresul ostașilor moldoveni din Basarabia a proclamat autonomia țării, punând ca centru al ei Chișinăul în loc de Petrograd, ca organ al ei „Sfatul Țării” în loc de Duma Imperiului, și ca executori ai voinei ei Keldoveni băștinași în loc de cînovalii ruși, este de sigur cea dintâi zi de libertate națională a Basarabiei după 106 ani de robie.

Acceastă a fost fapta democrației naționale moldovene. Iată, adevăr, în timp ce în Rusia băntuiau idealurile socialiste interracionale, în timp ce bolșevismul cel mai ordinar își făcea de cap, în timp ce „moscarii” dezertau în mod rușinos de la datorie, ofițerii moldoveni se străbătau tot unii adănc de conștiința națională, singura forță prin care se poate ridica un popor, — și puneau temelie nouă vieții Basarabiei. Să nu-i uităm astăzi, în sechina zi aniversară, pe tinerii cari au născut temelie Basarabiei românești. Să pomenim cu recunoștință numele lui Tanțu, Crihan, Catelli, Codreanu, Scobiola, Buzdugan, Mare, Gafencu, Tudor, Minciună, Pănea, Nastase, Cazaciu, Păscăluță, Cijevski, Cojocariu, Cerni, ș. a.

Zina de 21 Octombrie 1917 a fost prima treaptă spre zina de 27 Martie 1918 și spre această mare zi a cărei dată astăzi n-o puem fixă, dar care de sigur va veni în curând, și în care se va îndeplini întreg visul neamului nostru, dela Nistru până la Tisa.

Intâia sărbătoare a Basarabiei

— Proclamarea autonomiei: 21 Oct. 1917 —

Cu căderea țarismului, răsturnat de valurile puterice ale revoluției, care a apalat tot odată și putregăul intrărilor Rusii, după un cutremur uraș, după o zgudură și o fierbere ocazională, au început a se trezi norodul micuț calcate în cursul multor zeci de ani de ciobăta murdăra a Rusului.

Intre altele popore nenorocite, s'a desțeptat și neamul românesc din Basarabia la o viață nouă și liberă. Mai mulți apostoli ai ideii naționale în frunte cu P. N. Halippa ș. a. au început o propagandă, care creștea mereu, cuprinzând întreaga Basarabia.

Ca un soare gigant care varsă lumina, această propagandă împărășia întregul care domina mai mult de un veac, alungând umbrele nopții adânci de pe împrejur și trezind totodată nenumărați, neliniște și spaimă în tabăra dușmanilor cari erau mulți.

Dușmanii noștri, sprijiniți de cetele salbatice de moscari cari veniau de pe front, aducând în țară părjoși și pară, ja-l și anarhie, — dușmanii noștri — balaurii creștenți cu laptele mamei noastre Basarabii, se organizau pentru o luptă pe viață și pe moarte.

Se înmoura. Valurile reacției din partea democrației rusești erau gata să înceapă tot ce ridicaseră aici cu atâta osteneală.

În momentele cele mai grele și mai primejdioase în ajutorul celor de aici cari ridicaseră steagul, au venit ostașii cu îndrăzneala, energia și focul lor militar.

Tânărul luptător Pănea cu o mână de soldați, sprijinit de comitetul de pe frontul Român unde lucra Tanțu, Scobiola, Nastase și alții, a venit în Chișinău în luna Iulie și a pus temelie celei mai puternice organizații locale românești: *Comitetul central ostășesc moldovenesc*, care a adunat în jurul său reprezentanți dela diferite unități militare de pe toate fronturile.

„Comitetul central ostășesc” având contact cu toate organizațiile și asociațiile locale românești, trimțând din sanul său emisari propagandă fiști pe la toate voastele din toate județele Basarabiei, scoțând și o gazeta „Soldatul Moldovan”, care ducea vestea învierii noastre pe la toate fronturile, pe la toți cei uitați îngroșați, în umedele șanțuri, — comitetul central ostășesc, — a început o luptă largă pentru îndeplinirea idealului nostru național.

Simțind dușmanii puterea noastră amănau și începuseră să ne cedeze poziție după poziție.

Ajunsem la putere. Ne trebuia numai binecuvântarea aleșilor Țării.

Susase ceasul. Comitetul Central, sprijinit de Comitetul din Odessa și de alte comitete ostășești, a strigat: *Acum ori nici odată, toți fiii neamului obidiți adunați-vă împreună aici în Chișinău strămoșesc și vă spun-e-ți cuvântul și dorința.*

Chemarea făcută de Comitet a fost răspândită de gazete și de telegraf prin toate ungherile Rusiei, a ajuns pe la toți frații cari de patru ani du-

ceau povara războiului.

Strigătul acesta ca glasul unui clopot urșă în noaptea lui Iovierii i-a trezit pe ostași din toate părțile.

Ei au ales reprezentanți și au trimis la Chișinău.

Lești din vizuinile de șanțuri cu fețele îngălbenite și viete, neșăpălate cu sâmbănele, cu hainele zdrețuite și murdare, veniau ei, copiii Țării, eroii noștri, neluși în seamă, se adunau la Chișinău.

Și iată în zina de 20 Octombrie pe la orele 2, cu muzica militară, în rânduri, cu ofițerimea înaintea cu tricolorul sfânt românesc, care în curgerea de un veac lătuia dată s'a văzut liber de a flutura în fața soarelui pe pamântul strămoșesc mai triumfător, — noi am pornit spre Casa Eparhială.

Cu tricolorul desfășurat înalt și rar mergem noi mulțimea de optsute, depășându-ne de Palatul Libertății (Palatul fostului guvernator rus) și cum ne depărțam, simțeam că ne depărțam de un trecut greu, ne depărțam de o pușcărie, de o ocnă, de o Siberie înghețată.

Într-o zi frumoasă, cu un soare mândru, noi sfărâmăm ultimele lanțuri de robie.

Ne simțeam atât de fericiți în Sala Casei Eparhiale, unde s'au petrecut mai multe zile istorice, lăfășii dată a risunat glasul stăpânului Țării, al Românișmului din Basarabia — mai stăbod și mai hotărât.

Salutul de reprezentanții tuturor organizațiilor românești din Basarabia și de peste Nistru (voluntarii ardeleni). *De la congres al ostașilor moldoveni, din toată Rusia și-a spus cuvântul și cu această s'a făcut intâia pas spre displicerea pe veci de marea asupritorie de popoare.*

În zina de 21 Oct. la orele 6 a. s'a proclamat autonomia Basarabiei, care a fost petrecută de o mare de aplauze și de un entuziasm neobișnuit.

Sub tricolorul sfânt s'a pus de întreg congresul primul jurământ național.

S'a apărât tricolorul până la ultima picătură de sânge. Și, minune! În clipa aceea chiar și contrarii astoi nouiei, cuprinsi de vraja entuziasmului neimpunșant strigau:

Trăiască autonomia Basarabiei! Trăiască neamul românesc, Trăiască ostașii, cari prin sânge și for au străbătut la felul sfânt, cari au fost vâd-nici să strige hotărât: Noi suntem singurii stăpâni pe țara aceasta! Noi fi vom hotări și soarta ei!

O țară nouă: Ceho-Slovachia

Adânc mișcați de știrea că statul ceho-slovac a luat ființă în toată puterea cuvântului, având guvern și armată națională la Praga, trimitem tovarășilor noștri de suferință și de ideal cele mai călduroase urări de bine. Biruința lor e biruința dreptății, a acelei dreptăți pe care o vom vedea împlăindu-se în cel mai scurt timp și la noi.

Trăiască statul național ceho-slovac! Trăiască statele naționale ale noiei Europe!

Încă un comitet pentru unirea Românilor

În No. 24 al Gazetei „Cetății Albe” cetin un mișcător *Apel* adresat către toți fiii neamului nostru de *Comitetul Românilor din țările subjugate aflători în înutul Akermanului*. *Apelul* spune ca a sosit timpul să ne străngem rândurile și să strigăm într-un glas: *Trăiască o singură Românie a tuturor Românilor, Trăiască confederația popoarelor!*

Bucovina s'a unit cu Transilvania

Cernaui 28 Octombrie. Români din Bucovina și-au ales o constituanță de 48 de persoane care a luat în mână conducerea țării. Constituanța a declarat unirea Bucovinei cu Transilvania. La aceasta au aderat și Germanii din Bucovina. Constituanța au remanșat numărua dreptul de a dispune de soarta Bucovinei până la conferința de pace la care va fi reprezentată prin aleși săi.

Cine va salva Ungaria?

Pesti Hirap scrie: „Pentru poporul maghiar e indiferent că cine va lua conducerea guvernului, persoanele azi sunt de puțină importanță. Problema principală e: cine va aduce cu un ceas mai repede armistițiul, cine ne va câștiga neatrănarea față de Austria și Germania, cine va putea crea armata națională aducând depe front regimentele ungarești, cine ne va garanta integritatea teritorială, cine va asigura ordinea internă atât de zdruncinată? Cine?”

GLASUL ARDEALULUI ROMANESC

De o mie de ani durează procesul între Români și între Unguri.

De nenumărate ori ne-am răsculat cu arma, de nenumărate ori ne-am plâns la împăratul, de nenumărate ori ne-am arătat Europei durerea. Dar ceasul cel mare a izbăvirii era încă depăste.

Când s'a început războiul mondial am simțit însă cu toții că acel ceas trebuie să bată cât mai curând. Zecile de mii de Români din Austro-Ungaria ajunsă prizonieri în Rusia, tucing din nou sabia, și intră de bunăvoie în armata română spre a lupta pentru desrobirea lor și pentru încorporarea țării lor la România.

Paralel cu aceasta adrează și Europei un manifest, care e un document istoric de o deosebită însemnătate și care trebuie cunoscut și răspândit astăzi preluțându-se unde este viață românească.

Acest manifest, iscălit de 250 ofițeri și de 250 subofițeri ardeleni și bucovineni în numele a peste 100.000 soldați, a fost scris în lagărul de voluntari dela Darnița, lângă Kiev și trimis guvernului român și guvernelor țarilor aliate.

Iată manifestul sau Adresa.

Noi, corpul voluntarilor armatei române, ofițeri, subofițeri și soldați de națiune română, de pe teritoriul monarhiei Austro-ungare, fosti prizonieri de războiu în Rusia; noi, cari cu jertfa noastră suntem gata să intrăm în luptă pentru împlinirea idealului nostru: *de a uni tot poporul, tot teritoriul românesc din monarhia Austro-Ungară în una și nedespărțită Românie liberă și independentă*, — trimitem prin delegații noștri salutul nostru cel mai călduros Rusiei democratice și tuturor acelor luptători, cari au lărat și s'au jertfit pentru ea. Avem încredere în democrația creată de revoluția rusească și în dorim cea mai deplină izbăvire în împlinirea programului ei, cu atât mai mult, că acel program democratic, atât politic cât și social-economic și cultural e profesat de întreg poporul nostru de zeci și sut. de ani.

Nici nu se putea altfel, căci noi cele 4 milioane de Români din monarhia Austro-Ungară și-au ales un popor absolut democratic, fără aristocrație, fără capitaliști, fără proprietari mari, compus din țărani, muncitori, meseriași și intelectuali, ei înșiși în mare parte proletari.

Pentru acel program am dus luptă crăcănată nu numai noi, ci și toate celelalte popoare subjugate ale monarhiei, la fel democratice cu noi: *Cehii, Slovaci, Sârbi, Croații, Slovenii, Rușii și Italianii*. Au suferit prigoniri și martiriul, dar n'am putut ajunge la nici un rezultat. Căci ne-am lovit încotru de zidul sovinișmului maghiar.

Ori, împlinirea programului nostru democratic însemna satisfacerea deplină a drepturilor noastre ereditate — postulate inerente ori cerei democrații adevărate — *viață liberă și independentă națională*, atât pe teren politic cât și cultural și economic. Dar aceasta ar fi însemnat sfârșitul stăpânirii absolutiste și reducerea la adevărată lui valoare a elementului maghiar care, deși în minoritate, voiește să ne ție în continuare sclavie economică, culturală și națională; să ne răpiască ce avem noi mai scump, limba, cultura și averea chiar; să ne împună cu silă limba și cultura lor, și să-și îmbogățiască micul lor capital numeric și intelectual prin membre rupte din carnea și sângele neamurilor noastre; — ca apoi pe ruinele națiunilor înghițite să-și zidiască visul lor imperialist maghiar.

Pe toată întinderea Europei centrale și sud-estice.

Dar noi, ca și celelalte popoare, a-liește noastre firești, ținem din tot sufletul să nu ne lepădam de națiunea noastră, orice s'ar întâmpla.

Pentru aceste cauze în Austro-Ungaria chestiile naționale primază totdeauna pe cele sociale; de aceea, *până nu se vor desleg conform drepturilor ginților chestiunile de naționalitate, în Austro-Ungaria pacea nu va fi, nici bună stare*. Până atunci vor fi mincinoase orice reforme democratice. Până atunci în Austro-Ungaria vor fi cele mai multe privilegii, cele mai mari dări, cei mai mulți emigranți și cele mai mari mizerii. Până atunci Austro-Ungaria va

fi un cuib de viespi, care va amenința în continuu pacea și viața liniștita a Europei întregi. Acest lucru l-au înțeles și multe partide socialiste din Austro-Ungaria, cari datorită de noi au cerut și cer deslegarea de drept a chestiunii naționalității.

Astăzi, când noi românii — ca și celelalte neamuri subjugate — ne-am convins definitiv, că nouă, ca români nu ne mai e posibilă existența în cadrul statului Austro-Ungar; noi cari în limbă, în cultura, în structura socială și în întreaga ființă noastră etnică și politică formăm un trup unic și nedespărțit cu toate celelalte partii constitutive ale națiunii române — cerem cu voiață neatrănătoare încorporarea noastră în România liberă, pentru a forma împreună cu ea un singur stat național românesc, pe care îl vom zidi pe bazele celei mai înaintate democrații.

Pentru acest ideal ne punem în cunoștință tot ce avem, viața și averea noastră, femeile și copiii noștri, viața și fericirea și a urmașilor noștri. Și nu ne vom opri, până ce nu vom învinge, ori vom pieri.

A fost o vreme când ne-am fi mulțumit, silii de împrejurări grele, și numai cu o „autonomie națională” cu toate că o autonomie are îndreptățire de a fi numai printre minorități, pe când în Austro-Ungaria noi suntem majoritatea: națiunile nemaghiare și negemane.

Dar ne-am convins că în cadrul statului Austro-Ungar, orice concesii orice legi, în cât de drepte, oricât de bune s'ar da, ori cât de serioase s'ar părea, vor fi înșelătoare, cari vor fi calcate în prima zi. Căci ar trebui înainte de toate să se simbe firea celor două neamuri stăpânitoare, pentruca ele să renunțe la visurile lor de hegemonie absolută și de imperialism. Aceasta însă nu se va putea întâmpla până ce vor avea în mână puterea de stat cu tot aparatul ei de armată, jandarmi, administrație și justiție, până ce vor avea la spațele lor militarismul și imperialismul.

Nu este țară, unde să existe atâtea legi, atât naționale cât și sociale, cari să fie calcate cu atâta ușurință ca acolo. Legi frumoase s'au adus destule, cari au servit de paradă în fața democrațiilor străine, dar cari nici când nu s'a aplicat, ci totdeauna au fost eludate, în favoarea națiunilor stăpânitoare și al aristocrației lor de sânge și bani.

Cerem deci încorporarea noastră la România, în numele dreptului fiecărei națiuni capabile de viață și în stare de a-și hotări singură soarta de a-și alege singură statul și forma prin care voiește să se guverneze. În numele simțimentelor noastre adânc democratice apelăm pentru împlinirea acestui fundamental apostolat al democrației, mai ales la sprijinul tinerii democrații rusești. Cu atât mai mult ca aceasta țărâra democrație prin cuvântul autorizat atât al sfatului deputaților, soldaților și lucrătorilor în apelul lor către democrația lumii întregi, cât și prin al guvernului provizoriu în manifestul lor din 27 Martie, a recunoscut sărbătorește dreptul națiunilor, de a-și hotări singure soarta, fapt pentru care îi exprimăm adăncă noastră recunoștință.

Cu atât mai mult, că această democrație prin aceleași organe ale ei a pus prima în practică acest principiu, prin declararea independenței statului polon și unirii tuturor polonilor în un singur stat în cadrul hotarelor etnografice ale acestora.

Suntem adănc convinsi că în același mod echitabil, va fi deslegată și chestia românească ca și a celorlalte națiuni subjugate din Austro-Ungaria. Căci această monarhie austro-ungară nu e altceva, decât un conglomerat de țări răpite fără consimțământul națiunilor lor, cari n'au nimic comun cu națiunile ce le subjugă.

Înceta numai odată cu căderea granițelor actuale.

Desmembrarea Austro-Ungariei ar însemna repararea, în numele democrației, a marelui nedreptăți istorice, ce s'a făcut popoarelor prin încătușarea lor de un tron și de o împărăție.

Lar nedesmembrarea ei ar însemna că democrația recunoaște atotputernicia forței și că sancționează un trecut absolutist și feudal.

Și dacă pentru Polonia în viață s'a admis desmembrarea Austro-Ungariei și Germaniei, tot atât de categoric e imperativul acestei desmembrări, în fața democrației, când e vorba de a-lăsa popoare național-conștiente și doritoare de viață independentă. Suntem adănc convinsi că în acest sens a înțeles și democrația rusească ideea de plebiscit din chemarea ei solidară și în aceste privințe cu democrația cea mai înaintată a Franței, Angliei, și Italiei, precum și cu a Americii, exprimată prin glasul autorizat al generosului ei președinte Wilson.

Soarta noastră viitoare nu o poate plebiscit în granițele actuale un plebiscit. Teoreticeste aceasta ar fi indecortat; numai dacă nu ne-ar mârșugi să hotărâm asupra unei singure chestiuni ce ni se impune, ci ne-avem deplina libertate să ne alegem noi înșine acele idei și teze pe cari vom săi le hotărâm. În practică se poate oare închipui un plebiscit între națiunile subjugate, până ce vor exista cadrele existente ale monarhiei până ce națiunile dominante vor putea dispune de tot aparatul puterii de stat? Dar aceasta ar însemna teroare, nu plebiscit; aceasta ar însemna renunțarea la orice aspirațiuni ori moarte. Se poate închipui oare în astfel de împrejurări, astfel de garanții, care să nu fie calcate și eludate.

Avem dovezi, foarte recente, chiar, despre felul cum se înțelege exprimarea liberă convingeri. Numai în anul acesta au fost executate peste 400 de frunțai ai neamului nostru, iar câteva mii au fost aruncați în temnițe, averile lor confiscate. Și aceasta numai pentru banuși și pentru că nu au voit să iscălească declarații de loialitate față de Habsburgi — statul unguresc a întrebunțat de agent pentru acest scop pe trădătorii, de mult excomunicat de tot neamul românesc, pe metropolitul impus de el și nu voit de noi, Vasile Mangia. Prin amenințări și teroare a stors și adăncă unei părți a clerului nostru, mai ales înalt, care însuși, încă în 1913, declarase în casa magnaților din Budapesta, că nu el reprezintă voiața poporului român, ci partidul național.

Și s'au găsit și unii, pe cari eram deprinși, să-i vedem în fruntea luptelor noastre pentru națiune și libertate, și cari puși între alternative, lașitate sau moarte, durere, au ales-o pe cea dintâi, renegându-și prin aceasta tot trecutul lor, desimțându-și totă viața lor politică de mai înainte.

Protestăm energic și în fața lumii întregi, ca acele declarații să fie considerate parerea și voiața neamului românesc din Austro-Ungaria.

Accea părere nu o exprimăm lașit, ci o exprimăm — și acestea vorbesc ne-înăruit și înlocuiesc orice plebiscit — o exprimăm *istoria întregii noastre vieți politice*, începând cu ivirea Ungurilor în Europa, — o exprimăm răcoadele nenumărate ale țărănilor noștri în contra asupritorilor lor de grăunț, lege și limbă; o exprimăm *revoluția noastră din 1848* cu mii de matri și eroi. O exprimăm *programul politic-social* ce le-am profesat în viața prin fapte, în scris și cu vorba, în parlament și în străinătate. O exprimăm *programul politic-social* ce le-am profesat în viața prin fapte, în scris și cu vorba, în parlament și în străinătate. O exprimăm acei condamnări politici, cari au umplut închisorile justiției ungurești, Siberia noastră. (Numai în Ungaria în deceniul până la 1908 au fost condamnați, după o statistică incompletă 483 de inși, la 123 de ani, plus amenda de 150 mii de coroane).

O exprimăm acea mulțime fără nume a țărănilor cari suferă și tac; *acela mii de fericiți, care au putut rupe cordale din Carpați și s'au refugiat în România*, unde au intrat în armată și au luptat și au murit, împăcați cel puțin că nu mor pentru un popor ce i-a disprețuit și urât numai că luptă pentru un ideal.

O exprimăm acele sute de prizonieri răși și de războiu, cari îndată ce nu s'au dat puțin, am venit de bună voie la luptă și la moarte. Noi ofițerii, aproape în totalitate aici, precum și zecile de mii de soldați — acasă țărani și lucrători, fără multă carte, dar conștienți de datoria lor națională — noi, cari ne oferim brațul

și Germaniei, tot atât de categoric e imperativul acestei desmembrări, în fața democrației, când e vorba de a-lăsa popoare național-conștiente și doritoare de viață independentă. Suntem adănc convinsi că în acest sens a înțeles și democrația rusească ideea de plebiscit din chemarea ei solidară și în aceste privințe cu democrația cea mai înaintată a Franței, Angliei, și Italiei, precum și cu a Americii, exprimată prin glasul autorizat al generosului ei președinte Wilson.

Soarta noastră viitoare nu o poate plebiscit în granițele actuale un plebiscit. Teoreticeste aceasta ar fi indecortat; numai dacă nu ne-ar mârșugi să hotărâm asupra unei singure chestiuni ce ni se impune, ci ne-avem deplina libertate să ne alegem noi înșine acele idei și teze pe cari vom săi le hotărâm. În practică se poate oare închipui un plebiscit între națiunile subjugate, până ce vor exista cadrele existente ale monarhiei până ce națiunile dominante vor putea dispune de tot aparatul puterii de stat? Dar aceasta ar însemna teroare, nu plebiscit; aceasta ar însemna renunțarea la orice aspirațiuni ori moarte. Se poate închipui oare în astfel de împrejurări, astfel de garanții, care să nu fie calcate și eludate.

Avem dovezi, foarte recente, chiar, despre felul cum se înțelege exprimarea liberă convingeri. Numai în anul acesta au fost executate peste 400 de frunțai ai neamului nostru, iar câteva mii au fost aruncați în temnițe, averile lor confiscate. Și aceasta numai pentru banuși și pentru că nu au voit să iscălească declarații de loialitate față de Habsburgi — statul unguresc a întrebunțat de agent pentru acest scop pe trădătorii, de mult excomunicat de tot neamul românesc, pe metropolitul impus de el și nu voit de noi, Vasile Mangia. Prin amenințări și teroare a stors și adăncă unei părți a clerului nostru, mai ales înalt, care însuși, încă în 1913, declarase în casa magnaților din Budapesta, că nu el reprezintă voiața poporului român, ci partidul național.

Și s'au găsit și unii, pe cari eram deprinși, să-i vedem în fruntea luptelor noastre pentru națiune și libertate, și cari puși între alternative, lașitate sau moarte, durere, au ales-o pe cea dintâi, renegându-și prin aceasta tot trecutul lor, desimțându-și totă viața lor politică de mai înainte.

Protestăm energic și în fața lumii întregi, ca acele declarații să fie considerate parerea și voiața neamului românesc din Austro-Ungaria.

Accea părere nu o exprimăm lașit, ci o exprimăm — și acestea vorbesc ne-înăruit și înlocuiesc orice plebiscit — o exprimăm *istoria întregii noastre vieți politice*, începând cu ivirea Ungurilor în Europa, — o exprimăm răcoadele nenumărate ale țărănilor noștri în contra asupritorilor lor de grăunț, lege și limbă; o exprimăm *revoluția noastră din 1848* cu mii de matri și eroi. O exprimăm *programul politic-social* ce le-am profesat în viața prin fapte, în scris și cu vorba, în parlament și în străinătate. O exprimăm *programul politic-social* ce le-am profesat în viața prin fapte, în scris și cu vorba, în parlament și în străinătate. O exprimăm acei condamnări politici, cari au umplut închisorile justiției ungurești, Siberia noastră. (Numai în Ungaria în deceniul până la 1908 au fost condamnați, după o statistică incompletă 483 de inși, la 123 de ani, plus amenda de 150 mii de coroane).

O exprimăm acea mulțime fără nume a țărănilor cari suferă și tac; *acela mii de fericiți, care au putut rupe cordale din Carpați și s'au refugiat în România*, unde au intrat în armată și au luptat și au murit, împăcați cel puțin că nu mor pentru un popor ce i-a disprețuit și urât numai că luptă pentru un ideal.

O exprimăm acele sute de prizonieri răși și de războiu, cari îndată ce nu s'au dat puțin, am venit de bună voie la luptă și la moarte. Noi ofițerii, aproape în totalitate aici, precum și zecile de mii de soldați — acasă țărani și lucrători, fără multă carte, dar conștienți de datoria lor națională — noi, cari ne oferim brațul

și sângele nostru, tânăr și generos pentru intruparea idealului nostru. Sângele nostru nu se va varsa în zadar. Credem ferm că între viitorale state federate, naționaliste și democratice va fi și România întruor Românilor.

Datoria fireii democrației adevărate va fi să ne ajute și pe noi, ca și pe toate popoarele suljugate la interesul clar al democrației.

INFORMATII

Matineul de astăzi va fi închinat amintirii declarării autonomiei Basarabiei. Matineutul va fi precedat de slujba duminicească în Catedrală.

Cea mai mare din toate bucuriile căle se sbat în vre-un piept omenesc astăzi, o simt Sârbii, cari după 4 ani de suferințe grozave nu numai că își revad patria eliberată de dușman prin căruși înșiși, dar și văd realizat și idealul național înreg.

Din Quadrupla Alianță n'a mai rămas decât Germania și Ungaria. Celelalte trei puteri au încheiat războiul, ba una din ele și-a dat și sfârșitul.

Românii Banățeni, aflați în Chisinau, sunt rugați a lua parte la o consfătuire care are loc mâine Duminică 21 Octombrie ora 4 la Hotel "Palace", camera No. 90 unde se vor comunica lucruri cari interesează numai pe Banățeni.

Ardeleni și Bucovineni cari vă aflați în România la războiul Basarabiei și României! Patruzeci de ani de marea și de greutatea venimilor de acum, organizați și pretențioși în comitete locale pentru promovarea cauzei naționale. Azi-măine bate cașul cel mult așteptat și el trebuie să ne găsească pregătiți și solid organizați. Despre demersul comitetelor, ori cât de modest va fi ele, dați-ne și nouă de știre, pentru ca să ne putem orienta.

Comitetul național al Românilor emigrați din Austro-Ungaria s'a constituit definitiv în cursul săptămânii din urmă. El constă din 26 membri (20 Ardeleni și 6 Bucovineni), având ca președinte pe d. Dr. G. Băulescu, primarul Brasovului (actualmente medic al garnizoanei Chisinau), vicepreședinte pe d-nul Dr. I. Nistor și Al. Lepădatu membri ai Academiei Române, iar ca secretar pe d. Oct. C. Tăzlaşanu.

Comitetul a făcut o declarație importantă cu privire la dorințele și aspirațiile Românilor din Austro-Ungaria, care declarația, înmănată factorilor conducători români și aliați. Declarația a fost încheiată de zece de mii de ardeleni și bucovineni, culminând în ideea unirii Românilor ardeleni și bucovineni cu România.

Cine-l Petru Mihali? — Deputatul român Petru Mihali care a vorbit în camera ungară în numele Românilor din Transilvania, spunând că aceștia vor să rămână mai departe în credințioși ai națiunii ungare, este de origine nobil (boer) din Maramureș.

Nu știe românește și e ginerele fostului prim-ministru ungar Hieronymi, care a dizolvat Comitetul național al Românilor după procesul Memorandumului. Acesta vorbește în numele Românilor!

Mâine, Luni, se deschide anul judecătoresc în Basarabia. Pentru acest prilej a sosit în Chisinau și d-l ministru de justiție Mihăilescu.

Cetim în Arena dela Iasi că a sosit acolo ca reprezentant al unui grup de social-revoluționari basarabeni, d-l N. D. Cocca.

Trecim să spunem că în Basarabia un domn cu un astfel de nume nu e cunoscut, o fi vorba, probabil, de d. Cocca dela București...

Aflăm că zilele acestea vor sosi în Basarabia 2 vagoane de cărți școlare românești și alt material didactic.

Cum își răsuflă Sârbii și Muntenegrenii. — Din Serbia recăpatată vin știri cari dovedesc ura sfântă a celor ce-și revad țara bujicoșă de patru ani de către un inamic pervers și criminal. Astfel aflăm că comitații sârbi și muntenegreni cari au alungat armatele austro-ungare de prin sate pedepesesc cu moarte pe femeile cari au tratat cu soldații austrieci, precum și pe cei ce au făcut spionaj în favorul acestora sau au primit slujbe dela ei.

Și când te gândești că acum câteva luni erau oameni cari vorbeau cu respect despre purtarea "gențilă" a ocupanților de prin sate țări. Ce e drept nu din Serbia.

În mahalaua Euzicani de lângă Chisinau, deși locuitorii de Moldoveni, nu se poate deschide școala românească din cauza agitației făcute de agenții ruși.

Scumpetea în Chisinau în loc să scadă, crește din zi în zi. O pâine de 2 mm. kg. costă 28 lei. Un kg de unt 90 lei, un ou un leu. Fumul de gaz îl vând Ezeii cu 15—18 lei deci aproximativ 40 lei kg.

Școala de pictură și sculptură. — Aflăm cu mult interes deshiderea școlii dela 1 Octombrie sub conducerea d-lui sculptor C. Medrea și d-lui pictor S. Cogen. Inscriserile în str. Gogol No. 39 la liceul de fete între orele 3-4 p. m.

Toată lumea românească să vie la Matineul de astăzi care va fi cea mai mare serbare a Românilor!

Românii de peste Nistru

La congresul de acum un an al ostașilor moldoveni s'a ridicat pentru întâia oară chestia Românilor de peste Nistru. Unfranc de acolo cu numele Toma Jalba a spus următoarele cuvinte, vrednice să rămâne pentru totdeauna în istoria noastră.

„Fraților, din cuvintele D-Voastră cari le-am auzit, eu văd că toți aicea văți holitri să vă luați ceea ce vi se cuvine—drepturi și autonomie. Fiii neamului moldovenesc au sărit, ca șoimii de prin munți, să scape scumpa noastră Basarabie din mâna vrăjmașilor, precum scoale ciobanul oaia din gura lupului.

Dar eu acum vă întreb pe D-Voastră fraților: Frații noștri și neamurile noastre, cari suntem Moldovenii dintr-un sânge — cui le lăsați pe noi Moldovenii cei ce suntem rupți din coasta Basarabiei și trăim pe câlălat mal al Nistrului? Noi rămânem ca soarecii în dinții motocului. Fraților, nu ne lăsați, nu ne uitați! Iar dacă ne veți uita, noi vom săpa malul Nistrului și vom îndrepta apa pe dincolo de pământul nostru, căci mai bine să-și schimbe râul mersul, decât să rămânem noi. Moldovenii depărtați unul de altu.”

Dela Soc. Ist. și Lit. „B. P. Hajdu”

Membrii Soc. Ist. și Lit. „B. P. Hajdu” se întrunise Duminică 21 Octombrie a. c., la orele 6 p. m., în Casa Eparhială, la ordinea zilei fiind comunicarea d-lui T. Porcu despre „Preistoria Basarabiei”, chestiunea revistei ș. a.

Sfârșitul Austriei

Comentând cererea de armistițiu a Austriei „Daily Telegraph” declară: „Această nouă lovitură face să dispară totoliala care mai putea avea loc cu privire la imediatul și ireparabilul dezastru al Germaniei. Nota lui Andressy la Washington este lovitura cea mai grea pentru încheierea războiului principal. Asta nu însemnează numai d-surămerea alianței care a stăpânit lumea de o jumătate de veac încoace și care a fost piatra unghiulară a tuturor ambițiilor germane; ea face totodată să dispară dictatura militară pe care Germania a impus-o aliaților ei pe care l-a dus la ruina definitivă. De altfel, guvernul austriac reacționează și depiina sa libertate amenințată Germania cu o nouă lovitură a armatelor inamice.

Acesta e totodată anulul formal al sfârșitului împărăției austriece adus de popoarele asuprite, cari și-au proclamat independența. Monarhia nu mai e în stare să-și restaureze puterea.”

Revoluția dela Praga

Bavel. — O telegramă din Praga a ziarului „Frankfurter Zeitung” spune că nișterea revoluționară a început la Praga Luni dimineața când s'a aflat că contele Andressy în nota sa către Wilson a recunoscut existența unui stat cehoslovac. Casele au fost imediat prăzburate cu drapelul național ceh. Președintele se sbrge: Trăiască Wilson!

Mii de oameni au invadat străzile îndreptându-se spre piața Wenzel, unde deputații cari au fost discursuri înflăcărate. Cocardele cu culorile austriece au fost rupte dela prierulii soldaților și ofițerilor. Delegații statului ceh au adus la cunoștința vice-președintelui fărui (guvernatorului Wisch lipsind din Praga), că începând cu ziua aceasta comitetul național ceh în el în seama puterea păstrând decemdată mai departe legile în vigoare. Pijura împărătescilor, și insignele și inscripțiile de pe monumentele publice au fost luate jos, sfărâmate și aruncate în râu. Pozele și telegraful sunt în mâna noului guvern. Feld-mareșalul Costranol comandantul regiunii, a remis dezsemena toată puterea militară noului guvern.

Autoritatea mbornhici austriece nu mai e decât o suverină.”

Rezultatele ofensivei italiene

— 20 mil prizonieri — Ofensiva italiană începută Joi, 11 Oct. continuă pe un front de 25 mile și a avut ca rezultat până acum ocuparea dealurilor care se coboară din Alpi până în câmpia Venețiană, a orașelor Cinyliando și Mandu. La lupte au luat parte și trupe cehoslovice. S'a numărat până acum 50.000 prizonieri.

Situația Războiului

Operațiunile dela nord de Guise au permis Francezilor să cucerească mai multe tranșee inamice și a se apropia de șoseaua Guise-Réhic.

Trupele franceze au continuat ofensiva între Banoghe și Herpy și au făcut prizonieri. Lo vest de Saint-Porgoux spre cota 145 sunt în curs lupte foarte vii. Trupele franceze au rezistat tuturor atacurilor germane. Corpul de armată Guillaumat a înaintat pe linia Hasnoue și în aproape de St. Fergoux, violente contra atacuri germane au fost sfărâmate cu grele pierderi. O importantă înaintare a avut loc în direcția Seriacourt. În Voèvre și Sorena incursiunile în linile inamice se înmulțesc și se largesc.

TELEGRAME

Revoluție la Buda-pesta și Viena

Berlin. — Agenția Wolff. „Berliner Tageblatt” anunță cu data de 28 că la Budapesta și Viena a izbucnit revoluția. Pe ziua de 27 s'a produs o insurecțiune militară și s'au format comitetele de soldați la Budapesta și Viena. Trupele și mulțimea au proclamat republica în ambele orașe.

La Budapesta situația e foarte gravă. Trupele dispun de arme, mitraliere și muniții și au ocupat o gară din Budapesta. Se pare că sold ții operează la Budapesta cu consimțământul Adunării naționale ungare. Totuși e adevărat că s'a format un comitet militar. Împăratul Karl se zice că ar fi în Gödöllő, unde s'au format corvoiri încărcate cu mobile. Cheile dela camera tezaurului ar fi la Împăratul.

Dezastrul trupelor austriece

Coltano. — Trupele italiene au intrat aseară în Peluno. Armata engleză și a 5-a armată italiană pe un front de 450 km, au rupt armata austriacă în două. Din 37 de divizii austriece 15 au fost scoase din luptă.

Italienii au eliberat 1500 km. din teritoriul lor. Armata austriacă de pe Grata fiind înconjurată s'a predat.

Ocuparea iminentă a Constantinopolului

Viena 20 Oct. — Armistițiul încheiat între Turcia și Puterile Înțelegerii a intrat în vigoare Joi la 18 Oct. Se așteaptă din clipă în clipă ocuparea de către Aliați a Constantinopolului.

Serbia mare - o realitate

Nauen. — La Agram în ședința soborului croat, în prezența unei mari mulțimi care cânta imnul croat, s'a hotărât unirea Serbiei, Croației și Sloveniei într'un stat liber, independent atât de Ungaria cât și de Austria. Noul stat se întinde până la Vardar. Trupele de rezervă și ofițerii au depus jurământul de credință de față Consiliul Național.

Dezarmare în Austria

Viena. — În oraș este liniște. Tratatul de executării demobilizării și desființării încazarmării sunt duse la sfârșit.

Bucovina s'a unit

Iasi. — Știri din Bucovina ne anunță că consiliul național a declarat în unanimitate unirea Bucovinei cu toți Români.

Sârbii și-au recăpatat întreaga țară

Nauen. — Trupele germane s'au retras de ambele părți ale orașelor Semendria și Belgrad, la nord de Dunăre.

Iugo-Slavii i-au flota Austro-ungară

Viena. — După un decret imperial marina austro-ungară a fost predată Consiliul național iugoslav din Agram.

Cât de mare vrea să fie Ucraina

Viena. — După un decret imperial, execuția în institutul „Yernigora” din Kiev. După această haria Ucraina se întinde la sud-vest inclusiv până la Lemberg, apoi Ungar, Muzaci, Host și Sighetul Marmăției.

Nou cabinet unguresc

Se pare că contele Hadic a fost numai câteva ceasuri prim-ministru al Ungariei. Locul i l-a luat contele Karolyi, al cărui program l-am făcut cunoscut ieri.

Școala Eparhială de Fete din Chisinau (Școală secundară de Gr. II) Directoară: SANDA ULUȘTEANU, diplomată a Institutului biblic din Glasgow (Anglia). Misiouară. Externat și internat. — Instrucțiune serioasă. — Profesori ai Statului. — Instalație igienică. — hrană suficientă. — Ingrijirea părintească. — Educație religioasă. Plata pentru internat 300 lei lunar, plătiți în bani românești. Inscriserile se primesc în Cancellaria școlii în fiecare zi între 9 a. m., 2 p. m. în cursul lunii Octombrie.

CULE de LEMN Fabrica „Doamna” din Piatra-N., caută reprezentanți sau deștătorii în Muntenia, Moldova și Basarabia.

Fabrica de produse chimice JEAN MAVROJANI. — Galați a pus în vânzare: Germania de aeris foarte bună în orice calitate. Articole de tabacuri. Globulină contra pietrei la cazane cu aburi și soluție Fleming contra acbiei (raia) în oameni și animale.

Tratatul austro-italien pe front Viena. — Se anunță în mod oficial dela granița austro-italiană că comandantul suprem austro-ungar a stabilit la 29 Oct. dimineața printr'un parlament, legătura cu comandamentul suprem italian, care a avut de data aceea o atitudine de refuz. La 31 Oct seara, generalul austriac von Weber, împreună cu o deputație și în toțelgere cu comandamentul italian, a putut trece linia de luptă pentru a începe tratativele.

Oprirea exportului în Beemia Praga 20 Oct. — Consiliul național ceh a oprit exportul alimentelor și a articolelor de îmbrăcăminte.

Gubernatorul din Triest arestat Viena 20 Oct. Gubernatorul orașului Triest trecând prin Laibach cu automobilul a fost arestat de Iugo-Sloveni împreună cu alte persoane înalte.

Lichidare Viena 20 Oct. Guvernul provinciei Kraina a părăsit Laibachul.

Organizarea armatelor naționale în Austria Viena 20 Oct. Locot-Mareșalul Ivanovskii, de naționalitate sloven, a fost numit comandantul suprem al trupelor slovene.

Mișcarea revoluționară în Budapesta Viena Ultimile știri din Budapesta arată că știrile despre tulburările revoluționare de acolo sunt exagerate. Guvernul Karolyi care s'a format chiar acum crede că va putea deveni stăpân al situației.

Demisia lui Hindenburg Viena. În cercurile conducătoare din Viena se așteaptă în curând demisia lui Hindenburg.

Căderea iminentă a Braxelei În vederea iminentei ocupații de către Aliați a orașului Bruxelles, Germanii au evacuat orașul.

DOCTOR V. DINULESCU Medic șef al Infirmeriei de ochi Chisinau. Specialist în boale de Ochi, Nas, Gât și Urechi. — Consult 4-6 p. m. — Strada Sinadino 59. — Telefon No. 34. Pentru săraci gratuit Marțea, Jia și Sâmbăta dela ora 11-12 dimineața la spitalul de ochi din strada Ișova No. 23.

DOCTORUL L. NISSIM — NAMOS — Faceri. Operațiuni Obstetricale Boale de femei. Consultații 6-8 p. m. Str. Gogol No. 41 (Alături de poșta) Telefon 444

DOCTORUL SÂRBULESCU Chirurg de spital Boale genito-urinare: Istenergie, Sineru, Sifilis. Tratatul științific radical al blenoragiei vechi și complicațiilor ei. Consult. 2-5 d. a. Strada Armenească 37

Medic-Dentist G. B. Borgovskii Medic șef cu medalia de aur din Paris. Fost doctor dentist militar al garnizoanei teritoriale Chisinau. Primește consultații pentru boli de dinți. Pentru domni ofițeri și funcționari militari preturi reduse. Orele de consultație: 10 a. m. până la 2 p. m. și 5 d. a. până la 8. Laborator special pentru puneri de dentur: strada Puschin 25. Casă Episcopiei

Ioan Munteanu DENTIST — Diplomat din Paris — Lucrează în modul cel mai precis și constituie în el o știință de artă dentară. GALAȚI — Strada Domnească No. 92

Port altoi 2.000.000 de vânzare Varietăți selecționate, bine cuspe. A se adresa la SOCIETATEA PEPINIERELOR BERNARD & Co. Teamaș

Doctor V. Măndru Șef de serviciu de boli interne. Specialist în boale interne în special de plămâni și inimă. — strada Armenească 17 — (lângă Biserica). Consultații 4-6 p. m.

Se vînd în casă de rău în lăundă bine descur. A lăuceba Nr. 15. Sălamă 15.

DOCTOR V. DINULESCU Medic șef al Infirmeriei de ochi Chisinau. Specialist în boale de Ochi, Nas, Gât și Urechi. — Consult 4-6 p. m. — Strada Sinadino 59. — Telefon No. 34. Pentru săraci gratuit Marțea, Jia și Sâmbăta dela ora 11-12 dimineața la spitalul de ochi din strada Ișova No. 23.

DOCTORUL SÂRBULESCU Chirurg de spital Boale genito-urinare: Istenergie, Sineru, Sifilis. Tratatul științific radical al blenoragiei vechi și complicațiilor ei. Consult. 2-5 d. a. Strada Armenească 37